

**TARBIJAKAITSE JA
TEHNILISE JÄRELEVALVE
AMET**

Vastavalt nimekirjale

21.07.2021 nr 1-9/21/0072/1264

Avalik konsultatsioon lairiba järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkude rajamise toetamiseks turutõrkepiirkondades 2021-2024 (3. etapp)

Austatud sideettevõtjad ja muud huvitatud isikud

Tulenevalt kiire ja stabiilse internetiühenduse olulisusest tänapäeva ühiskonna toimimisel nii eraisikute, ettevõtete kui ka riigi jaoks on Eesti Vabariigi Valitsus kavandamas järgnevatel aastatel uute toetuste andmist juurdepääsuvõrkude rajamiseks eesmärgiga tagada internetiühenduse olemasolu ka hajaasustusega turutõrkepiirkondades, kuhu investeringute tegemine eraettevõtete jaoks majanduslikku tasuvust ei oma.

Käesolev kiri tähistab avaliku konsultatsiooni algust vastavalt Euroopa Komisjoni teatise „ELi suunised riigiabieskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõtuga“¹ peatüki 3.4 punktile 78 b.

Avalik konsultatsioon lõpeb 10. septembril kell 17:00. Seda viib läbi Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA).

Euroopa Liidu ja Eesti eesmärgid

Euroopa Komisjon seadis 2016. aastal järgmised digitaalse ühenduvuse poliitilised eesmärgid aastaks 2025²:

- tagada gigabitiühendus kõigi peamiste selliste sotsiaalmajanduslike keskuste jaoks nagu koolid, transpordisõlmed, avalike teenuste peamised osutajad ja intensiivselt digilahendusi kasutavad ettevõtted;
- kõigil Euroopa majapidamistel nii maa- kui ka linnapiirkondades on internetiühendus kiirusega vähemalt 100 Mbit/s (allalink), mida saab suurendada gigabiti kiiruseni;
- kõigis linnapiirkondades ja peamistel maapealsetel transporditeedel on alaline 5G levi.

Nimetatud eesmärkide saavutamise hinnanguline täiendav investeerimisvajadus kogu ELis aastatel 2016 – 2025 on hinnanguliselt 500 miljardit eurot, mis on 155 miljardit rohkem kui sideettevõtjate tavapärase eeldatud investeerimine olemasolevate võrkude arendamisse ja uuendamisse.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52013XC0126%2801%29>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52016DC0587>

Aastal 2021 esitles Euroopa Komisjon visiooni digipöörde kohta Euroopas aastaks 2030³, mis seadis järgmised eesmärgid:

- kõik Euroopa kodumajapidamised on kaetud gigabitivõrguga ja
- kõik asustatud piirkonnad on kaetud 5G-võrguga.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi poolt koostatav strateegia „Eesti digiühiskond 2030“⁴ ühenduvuse valdkondlikuks eesmärgiks on seatud, et Eestis on asukohast sõltumata kättesaadav ülikiire, usaldusväärne ja taskukohane sideühendus, mis võimaldab luua ja kasutada uudseid digiteenuseid.

Üks tegevustest selle saavutamiseks on toetada väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude arendust maapiirkondades, kus sideettevõtjad konkurentsitingimustes ise investeringuid ei tee. Selle tulemused oleks järgmised:

- Eesti maapiirkondades on rajatud juurdepääsuvõrguga liitumise võimalus kõigile ettevõtetele ja asutustele ning kõigile aasta ringi kasutuses olevatele majapidamistele.
- Juurdepääsuvõrguga liitunud majapidamistel, ettevõtetel ja asutustel on võimalik kasutada ülikiiret (vähemalt 100 Mbit/s) lairibaühendust, mida saab suurendada kuni 1 Gbit/s-ni.

Senised toetusmeetmed lairibavõrkude arendamiseks

Selleks, et vähendada „digitaalset lõhet“ linna ja maapiirkondade vahel, on Eestis alates 2010. aastast rajatud EL struktuurifondide toel lairiba baasvõrku kokku ca. 7000 km ulatuses.

Sellele lisaks sõlmis riik 2018. aastal avaliku konkursi tulemusel Elektrilevi OÜ-ga lepingu, millega viimane kohustus 20 miljoni euro suuruse toetuse eest hiljemalt 2023. aasta lõpuks looma valguskaablitel põhineva juurdepääsuvõrguga liitumise võimaluse turutõrkepiirkondades asuvatele 40 016 aadressile⁵.

Viimase ellu viidud meetmena toetas riik 2020. aastal juurdepääsuvõrkude rajamist täiendava ligi 10,5 miljoni euroga, mille tulemusel peaks 2021. aasta lõpuks saama liitumisvõimaluse järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrguga veel 7337 aadressi erinevates Eesti maakondades⁶.

Vaatamata eelpool loetletud sammudele on Eestis jätkuvalt piirkondi, kus piisava võimekusega juurdepääsuvõrke ei ole ja lähimate aastate jooksul suure tõenäosusega ka ei rajata.

Kavandatavate toetusmeetmete esialgsed põhimõtted ja eesmärgid

Aastatel 2021 kuni 2027 on Vabariigi Valitsus otsustanud toetada püsiühenduste rajamist turutõrkepiirkondades kokku 69,29 miljoni euroga, millest:

- 24,29 milj. eurot on taasterahastu NextGenerationEU (ehk Recovery and Resilience Facility, RRF) vahendid;
- 45 milj. eurot on Euroopa Regionaalarengufondi (ERF) vahendid.

Kuna RRF ja ERF vahendite kasutamise ajaraam ja rakendamismehhanismid on erinevad, siis esimeses järgus rakendatakse RRFist ette nähtud vahendid ning seejärel ERFi vahendid.

Kuna toetuste rakendumine on antud kahe eelarve allika osas erinevad, siis tehnilistel põhjustel saab olema kaks erinevat toetusmeetet (ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määrustena). Küll aga on kavas toetuse andmise põhimõtteid rakendada läbivalt võimalikult ühtsetel alustel mõlemas määruses.

RRFi vahendite kasutamiseks peavad kõik liikmesriigid oma toetuse andmise otsused tegema hiljemalt 2023. aastal ning toetust saab kasutada kuni 2026. aastani.

ERFi eelarve on kasutatav vahemikus 2021 kuni 2027, millele lisandub veel struktuurifondidele omane kolme aastane üleminekuperiood, mille jooksul saab veel varasema eelarveperioodi vahendeid kasutada.

³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_et

⁴ <https://mkm.ee/et/eesmargid-tegevused/infouhiskond/digiuhiskonna-arengukava-2030>

⁵ <https://www.ttja.ee/lairiba-esimene-etapp-alates-2017>

⁶ <https://www.ttja.ee/lairiba-teine-etapp-alates-2020>

Toetusmeetmete eelarve on kavas jaotada maakondade või kohalike omavalitsuste kaupa ühe või mitme kriteeriumi alusel (aastaringses kasutuses olevate valgete aadresside arv, elanike arv või ettevõtete arv). Lõplikud kriteeriumid selguvad toetusmeetme tingimuste koostamise käigus koostöös kohalike omavalitsuste ja sideettevõtjatega sügisel 2021.

Toetusi on kavas anda avatud taotlusvoorude kaudu iga-aastaselt kuni eelarve ammendumiseni. Toetuste eeldatav iga-aastane eelarve saab olema kuni 15 miljonit eurot.

Investeeringutoetuse eesmärk on valgetel aladel aidata kaasa sellise juurdepääsuvõrgu passiivse taristu ehitamisele, mis tehniliselt võimaldaks kõigil võrgu piirkonnas asuvatel ja sellega liitunud lõppkasutajatel soovi korral 1 Gbit/s allalaadimise võimekusega lairibateenuse kasutamist. Samuti peab juurdepääsuvõrk võimaldama sideettevõtjatele jaeteenuste pakkumiseks hulgimüügitasandil passiivset juurdepääsu ning füüsilist teenuste eraldamist. Toetuse abil ehitatud võrgus peab õiglastel ja mittediskrimineerivatel tingimustel juurdepääs olema tagatud kõigile seda taotlevatele operaatoritele⁷.

Juurdepääsuvõrguga liitumise hind lõppkasutajale peaks olema maksimaalset 200 eurot liitumise kohta.

Pärast toetuse saamist on toetuse saajal kaks kuni kolm aastat aega juurdepääsuvõrgu ehitamiseks. Toetusmeetmete rakendaja saab olema Riigi Tugiteenuste Keskus.

Avalik konsultatsioon

Üksikasjalik kaardistamine ja katvuse analüüs

TTJA on välja töötanud sideteenuse katvuse, kasutuse ja võimaluste kaardistuse infosüsteemi (edaspidi sideteenuse andmekogu), mis on avalikkusele kättesaadav veebiaadressilt www.netikaart.ee.

Nimetatud andmekogu pidamise eesmärk on kaardistada Eesti territooriumi aadressiobjektidel pakutavate andmesideteenuste võimalused ja tehnilised parameetrid ning tuvastada aadressiobjektid, millel puudub juurdepääs andmesideteenusele. Sideteenuse andmekogu võimaldab seirata andmesideteenuste levikut ajas. Sideteenuse andmekogu puudutav on sätestatud elektroonilise side seaduse⁸ §-is 100² (sideteenuse katvuse ja võimaluste võrdlus).

Nimetatud andmekogus olevad sideettevõtjate andmed on olnud aluseks järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkude valgete alade kaardistamiseks. Kaardistamise teadaolev olukord on leitav Exceli tabelina alljärgnevalt veebilehelt: <https://www.ttja.ee/lairiba-kolmas-etapp-alates-2021>.

Tabelis on Eestis olevad aadressobjektid koos nendel aadressidel teada olevalt pakutavate kaabelühenduse allalaadimise kiirustega ja täiendava geoinfoga, mis võimaldavad andmeid masintöödelda. 2020. aasta toetusmeetmest (määrus nr 53) ehitatavaid aadressiobjekte ei ole tabelis käsitletud, nende koondandmed on leitavad: <https://www.ttja.ee/lairiba-teine-etapp-alates-2020>. Kui Te rajate 2020. aasta toetusmeetme abil võrku, ei ole vajalik toetusmeetmega rajatavaid aadressiobjekte TTJA-le uuesti esitada.

Tabelis olevad aadressid, kus olemasolevate andmete põhjal jääb kaabelühendusega lairiba allalaadimise kiirus alla 30 Mbit/s, moodustavad valge ala.

Käesoleva kirjaga palume kõigil sideettevõtjatel kontrollida tabelis oleva info õigsust ning informeerida TTJA-d aadressil lairiba@ttja.ee kõikidest neist aadressidest, kus Teie ettevõtte juba käesoleval ajal läbi järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrgu tingimuste⁹ vastava võrgu suudab pakkuda vähemalt 30 Mbit/s suurust allalaadimise kiirust, kuid mida tabelis siiski kajastatud pole.

Andmed palume esitada TTJA poolt avalikustatud tabeli ja juhendi põhjal, mis on leitavad veebilehelt <https://www.ttja.ee/lairiba-kolmas-etapp-alates-2021>.

Siinkohal rõhutame, et sarnaselt aastatel 2018 ja 2020 läbi viidud avalikele konsultatsioonidele ei arvesta TTJA ja MKM järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkude hulka neid juurdepääsuvõrke, mis ei suuda tagada lõppkasutajale 30 Mbit/s allalaadimiskiirust ja/või opereerivad osaliselt või

⁷ Vt. lairiba suuniste peatüki 3.5 punkte 79-81

⁸ <https://www.riigiteataja.ee/akt/110122020006?leiaKehtiv>

⁹ Vt. lairiba suuniste peatüki 3.1 punkte 57 ja 58

täielikult sekundaarse kasutusega raadiosagedustel vastavalt Eesti raadiosagedusplaanile¹⁰.

Investeeringukavad kuni aastani 2024

EL riigiabi reeglite üks olulisi eesmärke on tagada, et avaliku rahaga tehtavad investeeringud ei asendaks ega suruks turult välja erasektori poolt kavandatavaid investeeringuid. Selleks peab lairiba suunistest lähtuvalt küsima ettevõtetelt nende investeeringukavasid vähemalt kolme aasta perspektiivis, eesmärgiga vältida riigiabi andmist neisse piirkondadesse, kus erakapital ise plaanib vajalikke investeeringuid teha.

Arvestades ka 2018 ja 2020 läbi viidud avalikke konsultatsioone ning selle tulemusel antud riigiabi palumegi kõigil vähemalt 30 Mbit/s allalaadimise kiirust võimaldavaid järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrke kavandatavatel ettevõtetel informeerida TTJA-d kuni 2024. aasta lõpuni kavandatavatest investeeringutest. Investeeringuplaanis on oluline, et see võtaks arvesse ka elanikkonna üldist maksevõimet ning senist sideettevõtete kogemust. Riik eeldab, et selleks on keskmiselt 200-300 eurot liitumise kohta.

Kavandatavatest investeeringutest palume teatada aadressi täpsusega. Andmed palume esitada TTJA poolt avalikustatud tabeli ja juhendi põhjal (<https://www.ttja.ee/lairiba-kolmas-etapp-alates-2021>). Oluline on ära näidata juurdepääsuvõrgu valmimise lõpptähtaeg vähemalt aasta täpsusega.

Lähtudes lairiba suuniste peatüki 3.3 punktist 75, peab investeeringuplaan usutaval viisil tõendama ära ettevõtte kavatsused ja finantsilise ning tehnilise võimekuse lubatud investeeringute tegemiseks lubatud ajaperioodi jooksul. Sellest tulenevalt palume lisaks tabelile esitada ettevõtte juhatuse liikme poolt allkirjastatud kiri, milles kajastatud infot aluseks võttes saab TTJA hinnata ettevõtte investeeringuplaani usutavust. TTJA võib investeeringuplaani osas küsida täiendavaid andmeid.

Edastatud infot käsitletakse vastavalt avaliku teabe seaduse § 35 lõike 1 punktile 17 asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabena.

Juhul, kui avaliku konsultatsiooni lõppemise ajaks pole vastava asustusüksuse kohta informatsiooni investeeringukavade kohta laekunud, loetakse antud piirkond valgeks alaks.

Olemasoleva taristu kasutamine juurdepääsuvõrgu rajamiseks

Selleks, et vähendada lairibavõrkude rajamise kulusid, tuleks võrkude rajamisel võtta kasutusele nii palju juba olemasolevat taristut (kanalisatsioon, elektripostid jne), kui tehniliselt võimalik. Samas tuleks konkurentsi edendamiseks võimaldada olemasolevat taristut kasutada ka teistel võimalikel pakkujatel omapoolsete pakkumiste tegemiseks.

Vastavalt lairiba suuniste punktile 78 f peab iga sihtpiirkonnas lairibavõrkude rajamiseks sobivat taristut omav või kontrolliv operaator (hoolimata sellest, kas seda tegelikult kasutatakse), ja kes soovib pakkumises osaleda, täitma järgmised tingimused:

- teavitama avalike konsultatsioonide ajal abi andvat asustust ja riiklikku reguleerivat asutust sellisest taristust;
- andma muudele pakkujatele kogu asjakohase teabe sellisel ajahetkel, mis võimaldaks neil kaasata selline taristu ka oma pakkumisse.

Eelnevast lähtudes palume kõigil potentsiaalsetel pakkujatel, kes soovivad taotleda toetust tulevastest toetusmeetmetest, ja omavad või kontrollivad sihtpiirkonnas sellist taristut (aadressidel, kus allalaadimiskiirus on alla 30 Mbit/s, vastavalt TTJA avalikustatud tabelile (<https://www.ttja.ee/lairiba-kolmas-etapp-alates-2021>) teavitada TTJA-d avaliku konsultatsiooni lõpptähtajaks järgnevalt:

- andmebaasi asukoht ja juurdepääsuvõimalused, kust on võimalik taristu kohta andmeid saada, või masinloetaval kujul andmed, mis võimaldaks teistel osalejatel kaasata selline taristu oma pakkumisse;

¹⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/125012019006?leiaKehtiv>

- taristule juurdepääsu andmise tingimused (nii tehnilised, majanduslikud kui operatiivsed tingimused);
- kontaktandmed ja/või -isik, kellega küsimuste korral ühendust võtta.

Eelnimetatud info palume edastada aadressile lairiba@ttja.ee. Kogu edastatud info avalikustatakse TTJA kodulehel <https://www.ttja.ee/lairiba-kolmas-etapp-alates-2021>.

Kõik informatsioon kavandatavate toetusmeetmete ja kõigi nendega seonduvate materjalide kohta saab olema leitav Riigi Tugiteenuste Keskuse kodulehelt aadressilt www.rtk.ee, mis saab olema keskne veebileht antud küsimuses (täpsem aadress selgub sügisel 2021 ning sellest informeeritakse avalikke kanaleid kasutades).

Valge ala väljaselgitamisega ning olemasoleva taristuga seotud küsimused ja tagasiside palume saata lairiba@ttja.ee.

Toetusmeetmete põhimõtete ja tingimustega seonduv tagasiside palume saata Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile raigo.iling@mkm.ee.

Täname kaasa aitamast Eesti lairibataristu arengule!

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Oliver Gailan

Sideosakonna juhataja peadirektori ülesannetes